

Základní podmínky pro vystavování archiválií

Zapůjčení archiválií k výstavním (prezentačním) účelům je potřeba splnit následující podmínky¹:

Žadatel o zapůjčení archiválií musí doložit výstavní podmínky zasláním tzv. Facility Report, nebo vyplněním Dotazníku pro zapůjčení archiválií k výstavním účelům. (Žádost a výše uvedené dokumenty je potřeba podat ideálně 6 měsíců před zahájením výstavy.)

Restaurátoři archivu posoudí fyzický stav archiválií, vyhodnotí informace uvedené v Dotazníku a na základě toho doporučí, které z požadovaných archiválií budou vystaveny, za jakých podmínek a jak dlouho.

Není-li možné zajistit všestrannou bezpečnost nebo se jedná o dlouhodobé či stálé expozice, je nezbytné vystavovat reprodukce a faksimile originálů.

Během převozu archiválií je nutné zabezpečit archiválie proti pohybu a udržovat relativní vlhkost v rozmezí 50 ± 5 %. Pro tyto účely je doporučeno použít speciální klimatizovaný přepravní box a přepravu svěřit specializované firmě.

Archiválie musí být před zapůjčením **pojištěny** tzv. „z hřebíku na hřebík“ a musí pokrývat všechna možná rizika včetně vandalizmu. Výše pojistného je uvedena ve Smlouvě o výpůjčce a stanovuje ji odborná komise archivu. Pokud je na žádost vystavovatele pořizován samostatný znalecký odhad, děje se tak na náklady vystavovatele. Doklad o pojištění musí být předložen před zapůjčením archiválie. Toto pojištění může být nahrazeno generální pojistnou smlouvou na všechny vystavované exponáty nebo „státní“ garancí. Bez pojištění nemůže být žádná archiválie zapůjčena.

Pracovníci archivu mohou kdykoliv během výstavy kontrolovat stav vystavených archiválií a dodržování požadovaných výstavních podmínek.

Stavebně-technické podmínky:

Prostory výstavy musí být vybaveny mechanickými prostředky proti násilnému vniknutí a zcizení archiválií, protipožární signalizací a vhodnými hasicími přístroji.

Klimatické podmínky:

Vystavovatel musí zajistit konstantní teplotu a relativní vlhkost ve výstavních prostorách a výstavních vitrínách.

Teplota: $20 \pm 2^\circ\text{C}$

Relativní vlhkost: $50\% \pm 5\%$

Požadavky na čistotu ovzduší:

Veškeré materiály, které jsou použity na pro konstrukci výstavních vitrín nebo adjustaci exponátů, nesmí uvolňovat žádné škodliviny (např. formaldehyd, kyselinu octovou).

Světelné podmínky:

Pro nasvícení archiválií je nutné použít pouze umělé zdroje světla s možností regulace intenzity osvětlení. Její hodnota by neměla překročit 50 luxů. Zdroje osvětlení nesmí emitovat ultrafialové záření.

Doba vystavení:

Vystavení národních kulturních památek a archivních kulturních památek je omezeno

---

¹ Převzato ze Zásad vystavování archiválií veřejných archivů České republiky, vydaných ministerstvem vnitra.

maximálně 30 dní. Tyto archiválie nebudou po výstavě minimálně dalších 5 let následujících let vystaveny. Tyto podmínky se vztahují také na vystavení barevných fotografických materiálů a historických fotografických technik 19. století.

Délka vystavení ostatních archivních dokumentů by neměla přesáhnout 30 dní během jednoho roku. Veškeré změny schvalují restaurátoři.

Doporučené způsoby vystavování některých druhů archiválií:

Pultové či skříňové vitríny musí být minimálně prachotěsné, ideálně parotěsné, uzamykatelné a opatřené bezpečnostním (nerozbitným) sklem. Materiály na konstrukci vitrín nesmí uvolňovat žádné škodliviny (především těkavé organické sloučeniny).

Veškeré materiály použité ve vnitřním prostoru vitrín (podložky, pasparty apod.), které přicházejí do styku s archiváliemi, musí být nejvyšší kvality a chemicky inertní (např. sklo, nebělené nebarvené bavlněné nebo lněné plátno bez apretury, papíry, kartony a lepenky „archivní kvality“).

Povrch archiválií nesmí být porušen za žádných okolností. Nerovnosti povrchu archiválií nesmí být násilně vyrovnávány a způsob instalace musí zohledňovat fyzický stav archiválie.

Veškerá adjustace archiválií musí být provedena reverzibilním způsobem.

Knihy se instalují do vitrín ve vodorovné poloze, ve výjimečných případech, umožňuje-li to stav knižní vazby, v mírně nakloněné poloze, a to zavřené, nebo pouze mírně rozevřené, aby nedošlo k namáhání nebo poškození vazby a hřbetu.

Jako podložky lze použít skleněné pultíky, molitanové přířezy, nebo speciální stojánky z polymethylmetakrylátu (plexisklo). Knihy jsou zavřené nebo pouze mírně rozevřené, aby nedošlo k poškození vazby a hřbetu. Listy vystavené dvoustrany mohou být přichyceny těžítkem z olůvek zašitých do tkaniny nebo pásky z inertní polyetylenotereftalátové fólie (Melinex, Mylar, Tenolan atd.).

Podobný způsob vystavení jako knihy vyžadují i ostatní druhy vázaných materiálů (sešitové vazby, složky apod.) a soubory nesvázaných papírových či pergamenových dvoulistů (složek).

Listiny s pečetěmi jsou vystavovány ve vodorovné poloze. V mírně nakloněné poloze lze vystavovat pouze listiny bez pečeti či listiny, u kterých nehrozí namáhání závěsů pečeti. Listinu je možné adjustovat na inertní materiál (např. sklo), případně podložit papírem, kartonem či lepenkou archivní kvality.

Sfragistický materiál (pečetě, buly) – pokud není vystavován společně s listinami, vystavuje se ve vodorovné poloze na inertní podložce.

Jednotlivé listy (např. aktový materiál, grafické listy, plány a mapy malých rozměrů) jsou vystavovány přednostně ve vodorovné či mírně nakloněné poloze. Jako podložka musí být použit inertní materiál (sklo, nekyselá lepenka, karton archivní kvality).

Pro **velkoformátové archiválie** (rozměrnější mapy a plny) je přípustné i vystavení ve svislé poloze za předpokladu dobrého fyzického stavu a reverzibilní adjustace. Jako podklad musí být použit inertní materiál a „krycí“ sklo nebude v přímém kontaktu s archiválií.

Fotografie jsou zpravidla vystavovány v různých typech paspart ve vodorovné, mírně nakloněné, případně svislé poloze (zavěšení). Nejvhodnější způsob přichycení fotografie v paspartě je pomocí papírových růžků přilepených textilní páskou archivní kvality. Dalším způsobem je fixace pomocí složených širších proužků do tvaru L z neutrálního papíru, které jsou v rozích vzájemně protažené a ke spodní lepence pasparty přichyceny páskou archivní kvality.